

BEREMÉNYI GÉZA
MAGYAR COPPERFIELD

életregény

DIFTÉRIA

Akkor én csak annyit tapasztaltam, hogy görcsösen kell köhögnöm, nem a szokásos módon. Hogy mindegyik köhögési roham után fulladozni kezdek, mert csak úgy tudom visszahúzni magamba a levegőt rémes nehezen, olyan hanggal, mint amikor nyikorog egy kenetlen ajtó. Az udvaron voltam, amikor rájöttem erre. Ki akartam onnan menni a piacra, a standhoz, Rózához és Sándorhoz, de vissza kellett fordulnom még a kapu előtt. Akkor meg azt kellett látnom, hogy sehol egy felnőtt, csakis macskák az udvaron mindenfelé. Feltűnően sok volt a macska, és mind tudta, hogy én rendkívüli állapotban vagyok, néztek rám és odébb mentek, vagy rám sem néztek, felálltak fektükből, úgy oldalogtak el mind hátra a közelemből, úgy voltak részvétlenek. És teljes valómban mintha én sem vettem volna részt abban a köhögésben meg fuldoklásban, mert közben sokfelé kellett figyelnem. Lépkedtem a nyitott ajtónk felé, mialatt belső képeket is láttam, de elsősorban hangoikat hallottam, zakatolást, füttyhöz hasonlót, meg a levegő rémes visszavételét egyszerre vagy egymást követőleg, azt nem lehetett tudni, mert nem volt sorrendben

semmi, kivéve a néhányszori köhögéseket, majd aztán a vontatott zajt, amivel a levegő belém nagy nehezen visszajött. Aztán kész, sehol semmi.

A szomszédok mondták el jóval később a többit. Hogy Sándor meg Róza segédekre bízták a standot, autót szereztek a szomszéd emeletes házból, a 10.-ből egy sofőrtől, aki bevitt minket a Szent László nevű járványkórházba, és ott engem a többi diftériás gyerek között elhelyeztek. Illetve hát „lemondtak rólam az orvosok”, betettek az elkülönítőbe. Nem emlékszem, mi volt az. Később mondta valaki: „Terólad már lemondtak az orvosok, és betettek az elkülönítőbe.”

Talán Évi, az anyám mondta ezt nekem. Ő valamikor meglátogatott a kórházban. Többekkel együtt nézett be rám az üveg mögül. Négyen-öten lehettek, összedugták a fejüket, hogy lássanak engem az ágyban, elmosódott arcukat nem ismertem fel, mert a látványból, amit nyújtottak nekem, csak egyetlen, lobogóan vörös száj tolakodott el hozzám. Emlékszem a gondolatomra, hogy ez csak Évi lehet, ő rúzsozza feltűnőre magát, senki más az enyéim közül, és hallottam, hogy sír, kiabál, hogy nem ismerem meg, azt mondta a szája, az a nagy és mélyvörös.

És aztán a kezemre tévedt a pillantásom. A fejek sok időre eltűntek, az összes rám vonatkozó személylyel együtt. A kezemet bámultam, a csirkeláb kezemet, benne az inakat, amik mellől elállt a hüvelykujjam, a bőrredő a tövében áttetszően lila volt, derengett alatta

énfelém az ágynemű fehérsége, átkukucskáltam rá a lilán keresztül. Mindegyik eszméletvesztés szünetében a színekre bíztam magam, hogy vezessenek, hol oda, hol meg vissza magamhoz.

Kik lehettek azok, akiket az üveglablak mögött láttam, azt nem tudom. Csak Évi száját ismertem fel. A többieket nem azonosítottam. Elfelejtettem őket. Messzire elvitt a betegségem, el mindenkitől. Róza biztosan ott lehetett az üveg mögött, márpedig akkor én azt sem tudtam, ki az a Róza. Elfelejtettem minden mással együtt.

Később, mikor visszajöttem, és egészségesen visszaidéztem, mi volt akkor énvelem ott, a határon, találgatni kezdtem. Vagy nincsen semmi a halálban, vagy csak egy vörös száj és valami Évi, mielőtt megszűnik minden. De nem. Van még előbb a mutató- és hüvelykujj tövénél megfeszülő bőrredő lilája. És rájöttem, a halál megfajtése a színekben rejlik. Egyik tanútól olvastam is később, hogy nagy fehér fény is lehetséges. Ki mással oszthattam meg ezt, csakis Rózával aztán. Neki még a kórházi vizsgálószobáról is beszámoltam, amiben megint szemembe tűnt a lila. Nappal feküdtem ott, és egy lila üvegű, leoltott lámpa búrája kötötte le a szemem.

Az átlátszó bőrredő lilájához képest a fehér falra szerelt lámpabúra színe már másmilyen volt, mert visszatükrözte a vizsgálószobában a kinti sétányt, ahol kórházi látogatók megnyúlt alakja lépkedett. Hordágyon

vitt oda két férfi. Letettek valami díványra, egy orvos pedig a hátát mutatva nekem a gépeit kapcsolgatta. Később hátrafordította a fejét, és látva, hogy a lámpabúrában tükröződő házaspárt figyelem, ahogy az a sétányon összekarolva közeledik, és közben alakjuk egyre vékonyodva lesz mind magasabb, azt mondta nekem az a vizsgáló orvos: „Ott jön apuka és anyuka.” Márpedig én tudtam, hogy csak ámít, ahogyan Sándor szokott. Nem tudta az a fehér köpenyes, hogy azok ott nem az én szüleim. Vagy tudta, csak átver, hogy nyugton maradjak, akkor meg azt nem tudja, hogy mozdulni sem lehet nekem, mert nem vagyok képes, és csak az érdekel, hogy lila az a lámpabúra is, és amíg én a színekkel foglalkozom, addig jó nekem, vagyis nem vagyok egyedül, ha erős színekbe mélyedek, mert azok hívják a szememet a semmiből vissza magukhoz nagy erővel húzva.

Azután megint semmi. Még egy hosszú kórterem rémlik, velem együtt sok gyerek vaságyakon. Valaki mondja, hogy ijesztően sovány vagyok, de csak bágyadt voltam. Az erős jelek eloszlottak a lámpafényben, az ablaktalan hodályban, a diftériás kisfiúk kórházi gyűlhelén, akikkel együtt életben maradtam.

Vita tárgyát képezte, miért nem haltam meg akkor, a járványkórházban. A Teleki téri piacon anyagiasság ter-mészetű közbenjárásról beszéltek. Hogy Sándor nagyapám egy kilogramm aranyat adott egy dr. Szolga János nevezetű orvosnak, azzal különböztetett meg és váltott ki engem az elkülönítoből, a többi halálra ítélt gye-

rek sokaságából. Ez volt az akkori korszellemnek és az árusítási helynek leginkább megfelelő, széles körben elterjedt magyarázat, ami állítólag még a környék kocsmáiban is közbeszéd volt. És természetesen ennek a változatnak a hőse, maga Sándor is erről akart meggyőzni engem, amikor nem is egyszer figyelmeztetett: „Egy kiló aranyat adtam érted, ha erről megfeledekszel, sose lesz belőled ember.”

Az udvarunkban viszont a legfelsőbb hatalmat emlegették az asszonyok. Nagyanyám könyörgő misét mondatott ugyanis a Szent Rita-kápolnában értem, ami bár szintén pénzbe került, de egytől egyig ott voltak rajta a 9. lakói mind, és amikor a pap azt hirdette: „most pedig könyörögjünk egy kisfiúért, a kis Gézáért, az ő gyógyulásáért”, közös és hangos sírásban törték ki még a jelen lévő férfiak is, kivéve Sas bácsit és Winkler nénit, mert ők éppen előzőleg hunytak el. Sas bácsi lakásába pedig Jancsi, nagyanyám törvénytelen, egyben nagyapám fogadott fia, vagyis Bereményi János költözött az udvar végébe, Irén nevű feleségével. Ez utóbbi változásról már azután értesültem, hogy hazavittek a kórházból. Jóval azután, mivel hosszú ideig kellett lábadoznom a lakásban. Már azzal gyanúsítottak, agyi károsodást szenvedtem, ugyanis nem ismertem fel a régi arcokat, sőt beszélni is elfelejtettem időközben.

És akkoriban a betegágyamnál ülve hívta fel Róza a figyelmemet egy újabb, a harmadikféle magyarázatára annak, hogy lemondatta rólam a halált egy irgalmas

erő. Kezemet fogva, szemembe mélyedve emlegette sokszor azt a furcsa közönyt, a szinte állati önfeladást, amivel én a végromlást elfogadtam. Ő ugyan alázatnak, máskor meg belenyugvásnak nevezte a dicséretes viselkedésemet, ráadásul egyszer még örömteli és szinte áhítatos várakozásnak is, ami az ő szemében angyali türelemnek tűnt, de én a szóhasználat dacára újra átéltem valamit abból a sodródásból, ami nem engedett ellenkezni, így hát én csak rábíztam magamat. És amikor azt ismételte Róza, hogy azért irgalmazott nekem az Isten és hagyott élni tovább engem, végül elfogadtam ezt a verziót, és én is önmagamnak tulajdonítottam az érdemet. Jó ideig. Persze nem mondtam ezt senkinek.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Nyomtatás és kötészeti kivitelezés
TBB, a. s., Slovakia, 2020

Felelős szerkesztő Szegő János
Kézirat-előkészítő Schmal Alexandra
A kötetet Pintér József tervezte
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám 8892
Minion betűtípusból szedve
ISBN 978 963 14 3437 8